De perceptie van huisartsen werkzaam in Vlaanderen van de rol, de bijdrage, de (nodige) competenties van en de interactie met vrijwilligers in de palliatieve zorg: een kwalitatieve studie

Haio: Bizzarri Valentine , V.U.B.
Promotor: Vanderstichelen Steven , V.U.B.
Praktijkopleider: De Paepe Elsie , Heyvaert Goedele , VERBEKE Gwen

Context: Vrijwilligers vervullen een belangrijke rol in de wereld van de palliatieve zorg. Huisartsen zijn hiernaast een spilfiguur in de palliatieve zorg, en toch komen ze nauwelijks in contact met vrijwilligers. Het is onduidelijk of huisartsen (meer) interacties met vrijwilligers zinvol zouden vinden. Het gebrek aan interacties tussen beide partijen leidt tot het vermoeden dat dit gebrek het gevolg kan zijn van het tekort aan blootstelling, maar ook van de onbekendheid van vrijwilligers en mogelijk ook van de percepties van huisartsen van vrijwilligers. Dit dient verder onderzocht te worden om meer kennis te vergaren omtrent hoe vrijwilligers volgens huisartsen zelf de beste bijdrage aan de palliatieve zorg kunnen bieden.

Onderzoeksvraag: Wat is de rol en bijdrage van vrijwilligers in de palliatieve zorg volgens de ervaring van huisartsen die werkzaam zijn in Vlaanderen? Hoe schatten huisartsen die in Vlaanderen werkzaam zijn de competenties van vrijwilligers in de palliatieve zorg in? Welke competenties zijn volgens huisartsen die werkzaam zijn in Vlaanderen nodig bij vrijwilligers in de palliatieve zorg? Hoe belangrijk en zinvol vinden huisartsen interacties met vrijwilligers? En hoe vertaalt dit zich naar hun praktijk?

Methode: Dit is een kwalitatieve studie waarbij data verzameld werd aan de hand van individuele face-to-face semi-gestructureerde interviews met huisartsen werkzaam in Vlaanderen. Socio-demografische gegevens werden middels een korte vragenlijst verzameld. Deelnemers werden gerekruteerd door via e-mail contact op te nemen met Vlaamse huisartsenkringen, zodat zij (indien ze hiermee akkoord gingen) de informatie omtrent de studie onder hun leden konden verspreiden. Daarnaast stelden sommige huisartsen die de onderzoeker reeds kenden en over dit onderzoek hadden gehoord zich ook rechtstreeks kandidaat. De steekproef werd aan de hand van Microsoft Excel beschreven. Er werd een reflexieve thematische analyse uitgevoerd in NVivo 15.

Resultaten: Er namen zeven huisartsen deel aan deze studie. Volgens verscheidene respondenten zijn vrijwilligers in de palliatieve zorg omwille van meerdere redenen een meerwaarde: ze verbinden de formele en informele zorg bij weinig omkaderde patiënten, ze kunnen aanpasbare hulp aan patiënten bieden en ze kunnen mantelzorgers ontlasten. Ten gevolge van de onenigheid van deelnemers over de nodige competenties en opleiding van vrijwilligers in de palliatieve zorg, ontstond een duaal model waarin een vrijwilliger in de palliatieve zorg alles en niets kan of moet kunnen. Tevens heerst er bij meerdere participanten onzekerheid omtrent de taken, competenties en opleiding van deze vrijwilligers. Hiernaast staan huisartsen open voor interacties met vrijwilligers, indien deze efficiënt zijn, alhoewel de ervaring met vrijwilligers bij veel participanten beperkt is. Ten slotte leidt de onbekendheid met de rol van vrijwilligers tot onvoldoende herkenbaarheid van deze vrijwilligers.

Conclusie: Meerdere ondervraagde huisartsen menen dat vrijwilligers in de palliatieve zorg een meerwaarde voor het team vormen. Echter, er bestaat onenigheid op vlak van perceptie van deze huisartsen omtrent de competenties en opleidingen van deze vrijwilligers. Dit is mogelijk het gevolg van hun beperkte ervaring met vrijwilligers. Wel staan meerdere van de respondenten open voor

interacties met vrijwilligers, alhoewel zulke interacties momenteel beperkt zijn. Ten slotte heerst er nog onbekendheid over de rol van vrijwilligers in de palliatieve zorg, wat leidt tot de lage herkenbaarheid van deze vrijwilligers. Dit maakt de samenwerking wellicht moeilijker.